

การจัดการเรียนการสอนทักษะการอ่านภาษาไทยระดับสูง
สำหรับผู้เรียนชาวต่างประเทศโดยวิธีการใช้ผังมโนภาพ
The Teaching of Thai Reading Skills to Foreign Learners through Mapping

รุ่งฤดี แพลงคร

บทคัดย่อ

การอ่านเป็นทักษะการใช้ภาษาที่สำคัญทักษะหนึ่ง เพราะผู้เรียนสามารถเรียนรู้เรื่องราวต่าง ๆ ได้ด้วยตนเองจากการอ่าน แต่ทักษะการอ่านเป็นทักษะที่ยากสำหรับผู้เรียนชาวต่างประเทศ เนื่องจากผู้เรียนชาวต่างประเทศต้องเข้าใจคำศัพท์และรูปประโยค จึงจะสามารถอ่านจับใจความของเรื่องได้อย่างเข้าใจ ดังนั้นการใช้ผังมโนภาพเป็นวิธีการเรียนการสอนรูปแบบหนึ่ง ที่ช่วยให้การอ่านภาษาไทยง่ายขึ้น เพราะวิธีการใช้ผังมโนภาพจะช่วยให้ผู้เรียนชาวต่างประเทศสามารถจับใจความสำคัญหรือประเด็นสำคัญของบทอ่านได้ โดยการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของเรื่องอย่างเป็นระบบชัดเจนยิ่งขึ้น

บทความนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่ออธิบายองค์ประกอบและขั้นตอนการจัดการเรียนการสอนทักษะการอ่านภาษาไทยระดับสูงสำหรับผู้เรียนชาวต่างประเทศโดยวิธีการใช้ผังมโนภาพ

คำสำคัญ การจัดการเรียนการสอน ทักษะการอ่านภาษาไทย ผู้เรียนชาวต่างประเทศ วิธีการใช้ผังมโนภาพ

Abstract

Reading is an important skill. It is only through reading that we gain exposure to information from different sources. Reading, however, is difficult for foreign learners because they must be able to comprehend both vocabulary and sentence structures of the target language before they can fully grasp the main idea of the text. A mapping strategy is one of the teaching techniques that can help foreign learners with Thai reading. It facilitates the learning process because it helps learners make clearer connections of things and events within a story.

This article aims at explaining relevant factors and procedures in teaching advanced Thai reading skills to foreign learners through the use of mapping strategy.

Key word Teaching, Thai reading skills, foreign learners, mapping strategy

บทนำ

การอ่านเป็นทักษะการรับสารที่สำคัญอย่างหนึ่งในการใช้ชีวิตประจำวัน เพราะในโลกยุคการสื่อสารไร้พรมแดนการอ่านจะช่วยในการสืบค้นหาข้อมูลที่ต้องการได้อย่างไม่มีขีดจำกัด โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศสำหรับผู้เรียนชาวต่างชาติ การอ่านมีความสำคัญอย่างยิ่ง ทั้งนี้หากผู้เรียนชาวต่างประเทศสามารถฝึกฝนทักษะการอ่านได้อย่างชำนาญ ก็จะช่วยให้การอ่านบรรลุวัตถุประสงค์ต่าง ๆ ตามที่ต้องการได้ เช่น การอ่านเพื่อการรับรู้ข่าวสาร การอ่านเพื่อการศึกษาในระดับสูง หรือการอ่านเพื่อความบันเทิง

อย่างไรก็ตามทักษะการอ่านมักเป็นทักษะที่เป็นปัญหาสำคัญสำหรับผู้เรียนชาวต่างประเทศ เพราะทักษะการอ่านต้องอาศัยความเข้าใจคำศัพท์และรูปประโยค จึงจะสามารถอ่านจับใจความสำคัญของเนื้อเรื่องได้อย่างเข้าใจและตอบคำถามได้อย่างถูกต้อง

จากการสำรวจงานวิจัยด้านการเรียนการสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศเกี่ยวกับการแก้ปัญหาทักษะการอ่านพบว่า งานวิจัยส่วนมากเน้นการสร้างแบบฝึกเพื่อการอ่านจับใจความ ซึ่งมีเนื้อหาในแบบฝึกที่แตกต่างกันไป เช่น พรรัตน์ ธีระนันท์ (2554) ทำงานวิจัยเรื่องแบบฝึกการอ่านจับใจความภาษาไทยสำหรับนักเรียนระดับชั้น 8 โรงเรียนนานาชาติเซนต์สตีเฟ่นส์ วรรัตน์ ซอเชวี (2556) ทำงานวิจัยเรื่องแบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความจากนิทานสุภาษิตไทยสำหรับชาวต่างชาติ กิตติคุณ ม่วงทา (2556) ทำงานวิจัยเรื่องแบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความเพื่อเสริมความรู้วงศัพท์ภาษาไทยโดยใช้บทความสั้นสำหรับนักเรียนต่างชาติ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนประชาคมนานาชาติ หรืองานวิจัยบางเรื่องก็เป็นการสร้างแผนการสอนเพื่อใช้สอนทักษะการอ่าน เช่น งานวิจัยของจตุรรัตน์ นิจจำปา (2555) เรื่องการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านการอ่านภาษาไทย โดยใช้แผนการสอนสำหรับผู้เรียนชาวพม่า ระดับ 2 โรงเรียนสอนภาษาไทยให้แรงงานชาวพม่า เขตราชเทวี กรุงเทพฯ

นอกจากวิธีการสร้างแบบฝึกทักษะการอ่านดังกล่าวข้างต้น การใช้ผังมโนภาพก็เป็นวิธีการจัดการเรียนการสอนทักษะการอ่านรูปแบบหนึ่งที่ทำให้ผู้เรียนชาวต่างประเทศอ่านภาษาไทยได้อย่างเข้าใจมากขึ้น ทั้งนี้เพราะผังมโนภาพจะช่วยให้ผู้เรียนชาวต่างประเทศสามารถวิเคราะห์แยกแยะส่วนประกอบต่าง ๆ ของเรื่องว่ามีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกันอย่างไร ซึ่งจะช่วยให้อ่านภาษาไทยได้เข้าใจมากขึ้น

บทความนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่ออธิบายองค์ประกอบและขั้นตอนการจัดการเรียนการสอนทักษะการอ่านภาษาไทยระดับสูงสำหรับผู้เรียนชาวต่างประเทศโดยวิธีการใช้ผังมโนภาพ เนื้อหาแบ่งเป็น 7 ส่วน ได้แก่ ความหมายและความสำคัญของการอ่าน ระดับความเข้าใจในการอ่าน ความหมายของผังมโนภาพ องค์ประกอบของผังมโนภาพ ประเภทของผังมโนภาพ ขั้นตอนการจัดการเรียนการสอนทักษะการอ่านภาษาไทยระดับสูงโดยวิธีการใช้ผังมโนภาพ และตัวอย่างการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ผังมโนภาพในการสอนอ่านสารคดีสั้น ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ความหมายและความสำคัญของการอ่าน

การที่ผู้เรียนชาวต่างประเทศจะเข้าใจเนื้อเรื่องที่อ่านได้ ผู้เรียนต้องเข้าใจโครงสร้างของภาษาตั้งแต่ระดับหน่วยเล็กถึงระดับหน่วยใหญ่ ได้แก่ เสียง คำ ประโยค ย่อหน้า และเรื่อง ดังที่สัทธา อักษรานุเคราะห์ (2532 : 85) ได้กล่าวถึง ความหมายของการอ่าน ไว้ว่า

การอ่านเป็นการรับรู้ด้วยการมองเห็นได้ด้วยตาผู้เรียนจึงจำเป็นต้องรู้จักสัญลักษณ์ของเสียงและความสัมพันธ์ระหว่างเสียงและคำ แล้วจึงอ่านออกเสียงคำวลีประโยค และพัฒนาไปตามลำดับจนถึงขั้นอ่านอนุเฉท (paragraph) อ่านปริเฉท (passage) และอ่านงานเขียน (text) ดังนั้นในการอ่านผู้สอนควรคำนึงถึงสิ่งที่จะช่วยให้บรรลุผลสำเร็จ 3 ประการคือการมีวุฒิภาวะพร้อมที่จะอ่าน (maturation) คือจัดเนื้อหาที่นำมาให้อ่านเหมาะกับระดับอายุ แรงจูงใจที่จะอ่าน (motivation) คือให้มีสภาพแวดล้อมเอื้อต่อการอ่าน และความหมาย (meaning) ให้ผู้เรียนมีความเข้าใจความหมายของเรื่องที่จะอ่าน

จะเห็นได้ว่าการอ่านเป็นทักษะของการรับสารจากตัวอักษรโดยการแปลรหัสทางความหมายและไวยากรณ์ออกมาเป็นคำหรือข้อความ กระบวนการดังกล่าวนี้จะต้องผ่านการคิด ประสพการณ์ และความเชื่อของผู้อ่านก่อนแปลเป็นความรู้ความเข้าใจของผู้อ่าน เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ต่อไป

จากประสบการณ์ของผู้เขียนที่สอนทักษะการอ่านภาษาไทยสำหรับผู้เรียนชาวต่างประเทศ พบว่าทักษะการอ่านเป็นทักษะที่ยากสำหรับผู้เรียนชาวต่างประเทศ เพราะผู้เรียนชาวต่างประเทศมักมีปัญหาเกี่ยวกับความหมายของคำศัพท์หรือรูปประโยคบางรูปประโยค เป็นต้น จึงทำให้ไม่สามารถอ่านจับใจความสำคัญของเรื่องได้ ดังที่สัทธา อักษรานุเคราะห์ (2532: 83) ได้กล่าวถึงความยากของทักษะการอ่านสรุปได้ว่า การอ่านเป็นกิจกรรมที่ต้องใช้ความคิดและความสามารถ เพื่อทำความเข้าใจสารหรือข้อความ (message) ของผู้เขียน ดังนั้นผู้อ่านต้องตีความสิ่งที่ผู้เขียนต้องการสื่อความหมายให้ตรงตามจุดประสงค์ของผู้เขียนที่แสดงออกทางข้อความมากกว่าการอ่านตัวภาษา

แม้ว่าทักษะการอ่านจะเป็นทักษะที่มีความยากสำหรับผู้เรียนชาวต่างประเทศ แต่ทักษะการอ่านก็เป็นทักษะที่มีความสำคัญต่อการสื่อสารอย่างยิ่ง ดังที่สมิตรา อังวัฒนกุล (2540: 178) ได้กล่าวถึงความสำคัญของทักษะการอ่านเพื่อการสื่อสารสรุปได้ว่า การอ่านเพื่อการสื่อสารเป็นการอ่านเพื่อวัตถุประสงค์ที่นอกเหนือจากการอ่าน

เพื่อศึกษาตัวภาษา เป็นการอ่านที่ผู้เรียนสามารถนำมาใช้ในชีวิตจริง เช่น อ่านหนังสือพิมพ์ ป้ายประกาศ โฆษณา หรือนวนิยาย ผู้อ่านไม่ได้สนใจที่ตัวภาษาแต่สนใจที่สาระที่ได้รับ หลังจากนั้นอาจมีการแสดงออกต่อสิ่งที่อ่าน เช่น อ่านประกาศก็อาจเขียนจดหมายไปสมัครงาน อ่านนวนิยายสามารถเล่าเรื่องราวให้เพื่อนฟัง

จากข้อความข้างต้นสามารถสรุปความสำคัญของทักษะการอ่านสำหรับผู้เรียนชาวต่างประเทศตามวัตถุประสงค์การอ่านได้ดังนี้

1. ความสำคัญด้านการรับรู้ข่าวสาร เพื่อความทันสมัย เช่น อ่านข่าว อ่านบทความ อ่านประกาศ
2. ความสำคัญด้านการค้นหาคำตอบในสิ่งที่ต้องการ เพื่อการใช้ชีวิตประจำวัน เช่น อ่านฉลากยา หรืออ่านฉลากชี้แจงการใช้เครื่องอุปโภคบริโภค
3. ความสำคัญด้านการศึกษาหาความรู้ เพื่อการศึกษาในระดับสูงหรือการศึกษาค้นคว้าเรื่องต่าง ๆ เช่น อ่านหนังสือ อ่านตำราเรียน อ่านบทความวิชาการ อ่านงานวิจัย อ่านเอกสาร หรืออ่านตาราง ตัวเลข กราฟ
4. ความสำคัญด้านความบันเทิง เพื่อความผ่อนคลาย เช่น อ่านเรื่องสั้น อ่านนวนิยาย อ่านบทละคร หรืออ่านบทร้อยกรอง
5. ความสำคัญด้านการจรรโลงใจ เพื่อพัฒนาตนเองในด้านคุณธรรมจริยธรรม เช่น อ่านหนังสือธรรมะ อ่านสารคดีเกี่ยวกับชีวประวัติ หรืออ่านหนังสือแนวจิตวิทยา

จะเห็นได้ว่าการอ่านเป็นทักษะสำคัญทักษะหนึ่ง ที่จะช่วยให้ผู้เรียนชาวต่างประเทศเรียนรู้เรื่องราวต่าง ๆ ได้ด้วยตนเอง โดยไม่จำเป็นต้องอาศัยผู้สอนแต่เพียงฝ่ายเดียว ดังนั้นผู้เรียนชาวต่างประเทศไม่ควร “อ่านได้” แต่ควร “อ่านเป็น” กล่าวคือ “อ่านได้” หมายถึงการอ่านหนังสือออกและสามารถรับรู้สารที่ผ่านตัวอักษรว่ามีความหมายอย่างไร ส่วน “อ่านเป็น” หมายถึงผู้อ่านสามารถอ่านเข้าใจเรื่องราวจับใจความสำคัญหรือประเด็นสำคัญของเรื่องได้ รวมทั้งยังสามารถแสดงความคิดเห็นและประเมินค่าของเรื่องได้ตามหลักการและเหตุผลที่ถูกต้องน่าเชื่อถืออีกด้วย

ผู้เรียนชาวต่างประเทศจึงควรพัฒนาระดับของการอ่านให้อยู่ในขั้นอ่านเป็น เพื่อใช้ประโยชน์จากเรื่องที่อ่านอย่างเต็มที่ ด้วยการให้ความสนใจที่จะฝึกฝนทักษะการอ่านอย่างจริงจัง เพื่อความเข้าใจเนื้อเรื่องที่อ่าน อันจะนำไปใช้ประโยชน์ตามความสำคัญของทักษะการอ่านดังกล่าวข้างต้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ระดับความเข้าใจในการอ่าน

ระดับความเข้าใจในการอ่านเป็นความสามารถของผู้เรียนชาวต่างประเทศที่จะเข้าใจเนื้อเรื่องที่อ่านได้มากน้อยเพียงใด ซึ่งขึ้นอยู่กับองค์ประกอบสำคัญ 6 ข้อ ที่กำหนดให้ผู้เรียนชาวต่างประเทศสามารถอ่านเรื่องได้อย่างเข้าใจในระดับที่แตกต่างกัน ได้แก่

1. สามารถจดจำเรื่องราวส่วนใหญ่ที่อ่านมาแล้วได้ เมื่อถึงคราวจำเป็นที่ต้องการจะใช้ประโยชน์หรืออ้างอิงก็ทำได้โดยไม่ยาก
2. สามารถจับใจความสำคัญๆ ได้ สามารถแยกแยะหรือระบุประเด็นหลักออกจากประเด็นย่อยที่ไม่จำเป็นมากนักได้ สามารถประเมินได้ว่าอะไรบางอย่างที่ควรสนใจเป็นพิเศษหรือตัดทิ้งไปได้
3. สามารถตีความเกี่ยวกับเรื่องราวหรือข้อคิดเห็นที่อ่านมาแล้วได้ว่ามีนัยสำคัญหรือลึกซึ้งมากน้อยเพียงใด
4. สามารถสรุปลงความเห็นจากสิ่งที่ได้อ่านมาแล้วได้อย่างถูกต้อง มีเหตุผล และน่าเชื่อถือ
5. สามารถใช้วิจารณ์ญาณของตนพิจารณาไตร่ตรองข้อสรุป หรือการอ้างอิงต่าง ๆ ของผู้เขียนได้อย่างถูกต้องและเป็นระบบ ไม่สับสน
6. สามารถถ่ายโอนหรือประสมประสานความรู้ที่ได้จากการอ่านกับประสบการณ์อื่น ๆ ได้อย่างเหมาะสมตามกาลเทศะ (สมุทฺร เซ็นเซวานิช. 2549: 74)

จากองค์ประกอบทั้ง 6 ข้อข้างต้นสามารถใช้แบ่งระดับความเข้าใจในการอ่านได้ 2 ระดับกว้าง ๆ ได้แก่ ระดับที่ 1 การอ่านขั้นเข้าใจเรื่อง เป็นการอ่านระดับต้นที่ผู้เรียนชาวต่างประเทศสามารถตอบคำถามพื้นฐานได้ว่าใคร ทำอะไร ที่ไหน เมื่อไร อย่างไร และทำไม

การอ่านในขั้นนี้ผู้เรียนชาวต่างประเทศสามารถเข้าใจความหมายของคำศัพท์ต่าง ๆ ในเนื้อเรื่องและเข้าใจความหมายของรูปประโยคอย่างง่าย เพื่อใช้ตอบคำถามดังกล่าวข้างต้นได้

ระดับที่ 2 การอ่านขั้นวิจารณ์เรื่อง เป็นการอ่านระดับกลาง – สูง การอ่านขั้นนี้ผู้เรียนชาวต่างประเทศตอบคำถามได้มากกว่าคำถามระดับต้น เพราะการอ่านระดับขั้นวิจารณ์เรื่องผู้เรียนต้องอ่านวิเคราะห์ วิจัยเรื่องได้อย่างลึกซึ้งถึงแนวคิดของเรื่อง การอ่านขั้นวิจารณ์เรื่องจึงเป็นการอ่านที่ยากสำหรับผู้เรียนชาวต่างประเทศ เพราะผู้เรียนชาวต่างประเทศต้องอ่านจับใจความสำคัญของเรื่องได้ จึงต้องอาศัยการฝึกฝนการอ่านอย่างสม่ำเสมอ

อย่างไรก็ตามผู้เรียนชาวต่างประเทศสามารถใช้ผังมโนภาพ ซึ่งเป็นวิธีการอ่านรูปแบบหนึ่งอ่านจับใจความสำคัญของเรื่องได้อย่างเป็นระบบ เพราะผังมโนภาพทำให้ผู้เรียนชาวต่างประเทศสามารถเชื่อมโยงความหมายของเนื้อเรื่อง แต่ละประเด็นและแยกแยะลงในผังมโนภาพได้อย่างชัดเจน จึงช่วยให้ผู้เรียนชาวต่างประเทศเข้าใจความสัมพันธ์ของเนื้อเรื่องและตอบคำถามจากการอ่านได้อย่างถูกต้อง

ความหมายของผังมโนภาพ

ผังมโนภาพเป็นวิธีการจัดการเรียนการสอนรูปแบบหนึ่งที่นิยมใช้กันอย่างแพร่หลาย ทั้งนี้เพราะผังมโนภาพจะช่วยสรุปความคิดสำคัญของเรื่องที่อ่านได้อย่างชัดเจนและอย่างเป็นระบบ

คำว่า “mapping” หรือ “ผังมโนภาพ” มีผู้เรียกชื่อแตกต่างกัน เช่น ผกาศรี เย็นบุตร (2542: 155 - 156) เรียก “ผังมโนภาพ” ว่า “แผนภาพการอ่าน (mapping)” สุณิชา ผุดผ่อง (2547: 22) เรียก “ผังมโนภาพ” ว่า “ผังมโนภาพความหมาย (semantic mapping)” ทิศนา แคมมณี (2554: 388) เรียก “ผังมโนภาพ” ว่า “ผังกราฟิก (graphic organizers)” และหนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐานภาษาไทย หลักภาษาไทยและการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 (กระทรวงศึกษาธิการ. 2553: 255) เรียกว่า “ผังมโนภาพ”

อย่างไรก็ตามแม้จะมีผู้เรียกชื่อ “mapping” หรือ “ผังมโนภาพ” แตกต่างกันไป แต่ก็ให้ความหมายที่คล้ายคลึงกันว่า ผังมโนภาพหมายถึงการอ่านจับใจความสำคัญในแต่ละย่อหน้าของเรื่อง โดยผู้อ่านเขียนผังมโนภาพเพื่อเรียงลำดับเหตุการณ์ของเรื่องอย่างเป็นระบบ การสร้างผังมโนภาพจะช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจความสัมพันธ์ของเรื่องในแต่ละย่อหน้าของงานเขียนทั้งหมด โดยทั่วไปการสร้างผังมโนภาพจะประกอบด้วย รูปวงกลมหรือรูปร่างแบบอื่น ๆ แทนมโนภาพหรือความคิดในเรื่องที่อ่าน เส้นลูกศรแทนลักษณะหรือทิศทางความสัมพันธ์ของมโนภาพหรือความคิดในเรื่องที่อ่าน และข้อความในวงกลมแทนใจความสำคัญของเรื่องที่อ่าน

องค์ประกอบของผังมโนภาพ

การใช้ผังมโนภาพมีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยให้ผู้เรียนได้เชื่อมโยงความรู้ใหม่กับความรู้เดิมและสร้างความหมายและความเข้าใจในเนื้อหาสาระหรือข้อมูลที่เรียนรู้และจัดระเบียบข้อมูลด้วยผังมโนภาพ ซึ่งช่วยให้ง่ายแก่การจดจำ (ทิศนา แคมมณี. 2554: 234)

การสร้างผังมโนภาพที่ลายประเภทด้วยกัน แต่ไม่ว่าจะเป็นผังมโนภาพประเภทใดจะมีองค์ประกอบที่สำคัญ 3 ส่วนคือรูปวงกลมหรือรูปร่างแบบอื่น ๆ ข้อความ และเส้นลูกศร ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. **รูปวงกลมหรือรูปร่างแบบอื่น ๆ** เป็นโครงสร้างที่แสดงความสัมพันธ์กันของเนื้อเรื่องทั้งหมด ภายในรูปวงกลมหรือรูปร่างแบบอื่น ๆ จะมีข้อความที่เป็นใจความสำคัญหรือประเด็นสำคัญของเรื่องบรรจุอยู่ รูปวงกลมหรือรูปร่างแบบอื่น ๆ เหล่านี้จะกระจายตามตำแหน่งต่าง ๆ กันไป เช่น ถ้าอยู่ที่ศูนย์กลางของผังมโนภาพทำหน้าที่เป็นหัวข้อหลักหรือประเด็นหลักของเรื่องที่อ่านและแตกย่อยเป็นประเด็นรองต่างๆของเรื่องที่อ่านออกไปอีก

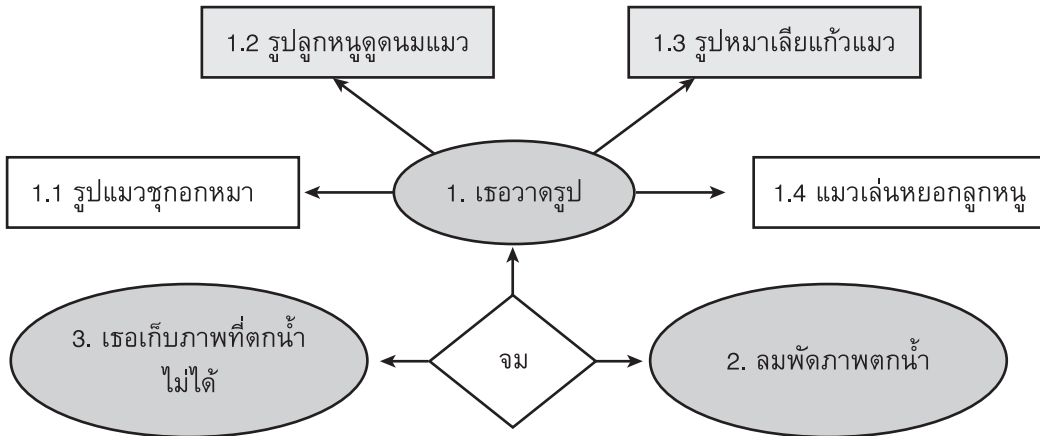
2. **ข้อความ** เป็นเนื้อหาของใจความสำคัญหรือประเด็นสำคัญของเรื่องที่อยู่ในรูปวงกลมหรือรูปร่างแบบอื่น ๆ ซึ่งผู้อ่านได้สรุปไว้เรียบร้อยและนำมาเขียนลงในรูปวงกลมหรือรูปร่างแบบอื่น ๆ

3. **เส้นลูกศร** ใช้แทนทิศทางที่เกี่ยวข้องกันของรูปวงกลมหรือรูปร่างแบบอื่น ๆ ว่าข้อความในรูปวงกลมหรือรูปร่างแบบอื่น ๆ มีความสัมพันธ์หรือเชื่อมโยงความคิดของเรื่องทั้งหมดอย่างไร

นอกจากนี้ผู้เรียนชาวต่างประเทศอาจใช้สีหรือรูปภาพเพิ่มเติมลงในผังมโนภาพ เพื่อเพิ่มสีสันและความเข้าใจเนื้อเรื่องให้อ่านให้ชัดเจนมากยิ่งขึ้นก็ได้

จะเห็นได้ว่าองค์ประกอบของผังมโนภาพช่วยให้ผู้เรียนชาวต่างประเทศสามารถสรุปความคิดของเรื่องทีอ่านทั้งหมดได้อย่างเชื่อมโยงกันและเป็นระบบที่ชัดเจน ดังตัวอย่างผังมโนภาพที่แสดงให้เห็นข้างล่างนี้

ตัวอย่างการใช้ผังมโนภาพอ่านร้อยกรอง เรื่อง “จม”

ที่มา : ศักดิ์ศิริ มีสมสืบ. (2531). “จม” ใน *มือนั้นสีขาว*. หน้า 35.

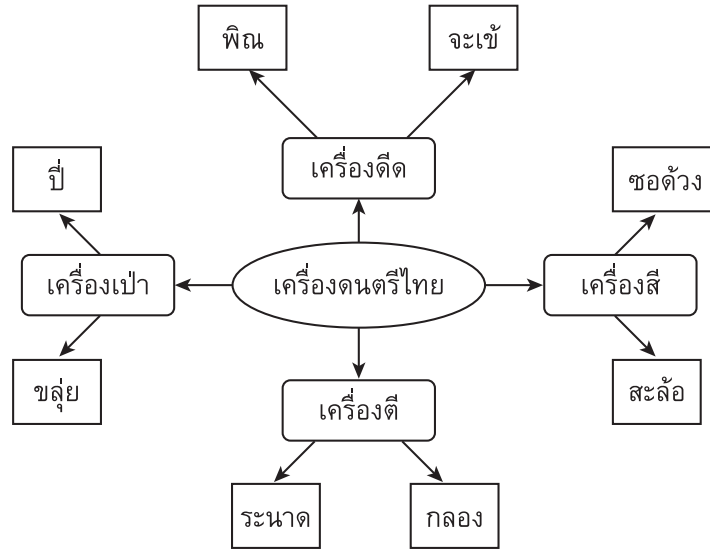
จากตัวอย่างข้างต้น จะเห็นได้ว่า รูป   และ ใช้แทนความสัมพันธ์ของเรื่องทีอ่านทั้งหมด ส่วน แทนทิศทางที่เกี่ยวข้องของรูป   และ และมีข้อความที่เป็นใจความสำคัญหรือประเด็นสำคัญของเรื่องอยู่ในรูป   และ

ประเภทของผังมโนภาพ

ผังมโนภาพเป็นการเชื่อมโยงเนื้อเรื่องทั้งหมด เพื่อสรุปความคิดสำคัญของเรื่องว่าเกี่ยวข้องหรือสัมพันธ์กันอย่างไร การสร้างผังมโนภาพจึงช่วยให้การอ่านเรื่องที่ยากมีความเข้าใจง่ายขึ้น ผังมโนภาพสามารถนำไปใช้กับบทอ่านได้ทุกประเภท ทั้งสารคดี ข่าว เรื่องสั้น นิทาน บทร้อยกรอง เป็นต้น ทั้งนี้การจะเลือกใช้ผังมโนภาพประเภทใดขึ้นอยู่กับเนื้อหาของเรื่องทีอ่านจะเป็นตัวกำหนดประเภทของผังมโนภาพทีใช้อ่าน ซึ่งบทความนี้แบ่งประเภทของผังมโนภาพเป็น 5 ประเภท ได้แก่

1. **ผังมโนภาพแบบบรรยาย** เป็นผังมโนภาพแสดงการอธิบายรายละเอียดต่าง ๆ ของเรื่องว่ามีองค์ประกอบทีสัมพันธ์กันอย่างไร อาจเป็นการบรรยายเกี่ยวกับบุคคล สถานที่ หรือสิ่งของ เป็นต้น

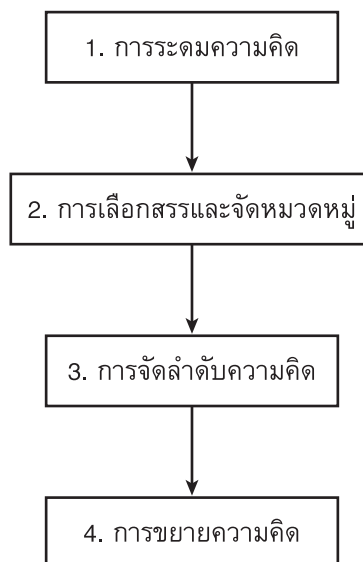
ตัวอย่างผังมโนภาพแบบบรรยาย

ผังมโนภาพเครื่องดนตรีไทย

2. ผังมโนภาพแบบขั้นบันได เป็นผังมโนภาพแสดงลำดับความสัมพันธ์ของเหตุการณ์หรือเวลาของเรื่อง หรือกระบวนการต่าง ๆ โดยเรียงลำดับจากสิ่งที่เกิดก่อนไปยังสิ่งที่เกิดขึ้นหลัง

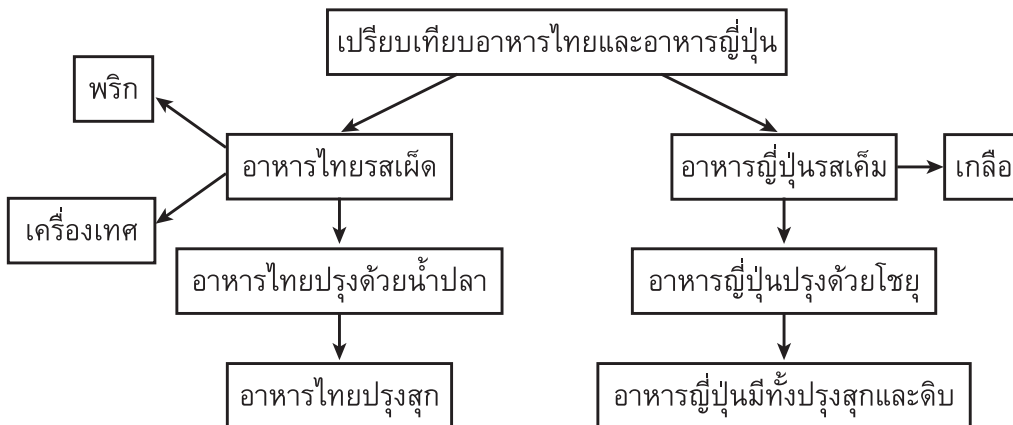
ตัวอย่างผังมโนภาพแบบขั้นบันได

ผังมโนภาพการวางโครงเรื่อง

3. **ผังมโนภาพแบบเปรียบเทียบ** เป็นผังมโนภาพแสดงการเปรียบเทียบสิ่งๆ ที่เหมือนกันหรือต่างกันของเรื่อง เพื่อให้เห็นภาพที่ชัดเจน หัวข้อที่นำมาเปรียบเทียบจะอยู่กรอบบนสุด ส่วนหัวข้อที่เปรียบเทียบจะอยู่กรอบถัดไป

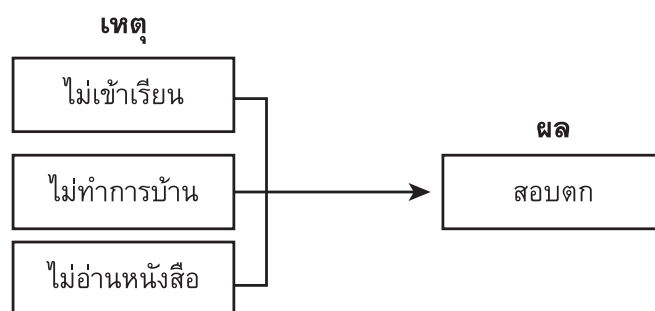
ตัวอย่างผังมโนภาพแบบเปรียบเทียบ

ผังมโนภาพเปรียบเทียบอาหารไทยและอาหารญี่ปุ่น

4. **ผังมโนภาพแบบเหตุผล** เป็นผังมโนภาพแสดงความสัมพันธ์ของเรื่องจากเหตุและผลที่เกิดขึ้น โดยอาจแสดงความสัมพันธ์จากเหตุไปหาผลหรือจากผลไปหาเหตุก็ได้

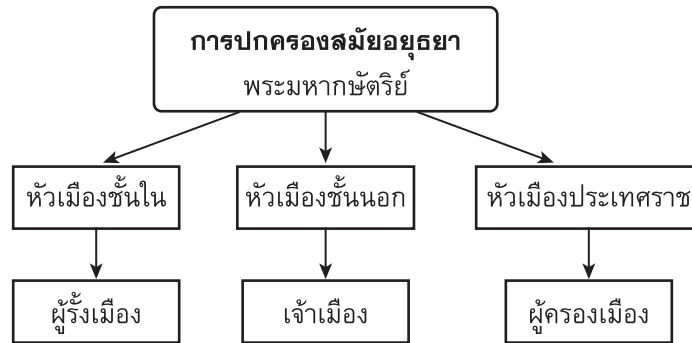
ตัวอย่างผังมโนภาพแบบเหตุผล

ผังมโนภาพสาเหตุของการสอบตก

5. **ผังมโนภาพแบบจำแนกประเภท** เป็นผังมโนภาพแสดงความสัมพันธ์ของเรื่อง โดยกรอบบนสุด กำหนดสิ่งที่ต้องการแบ่งประเภท ส่วนกรอบล่างลงไปแสดงการจำแนกประเภทของสิ่งต่าง ๆ

ตัวอย่างผังมโนภาพแบบจำแนกประเภท

ผังมโนภาพการจัดการปกครองหัวเมืองสมัยอยุธยา

ขั้นตอนการจัดการเรียนการสอนทักษะการอ่านภาษาไทยระดับสูงโดยวิธีการใช้ผังมโนภาพ

การจัดการเรียนการสอนโดยวิธีการใช้ผังมโนภาพสามารถนำมาใช้อ่านงานเขียนได้ทุกประเภททั้งสารคดี ข่าว เรื่องสั้น หรือร้อยกรอง โดยมีขั้นตอนการจัดการเรียนการสอนที่เหมือนกัน 4 ขั้นตอนคือขั้นการตั้งวัตถุประสงค์ของการเรียนการสอน ขั้นเตรียมสื่อการเรียนการสอน ขั้นกิจกรรมการเรียนการสอน และขั้นการวัดและประเมินผลการเรียนการสอน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. **ขั้นการตั้งวัตถุประสงค์ของการเรียนการสอน** ขั้นการตั้งวัตถุประสงค์ของการเรียนการสอนเป็นขั้นตอนแรกของการจัดการเรียนการสอน เพื่อกำหนดวัตถุประสงค์ของเนื้อหาที่จะเรียนรู้ให้ชัดเจน สำหรับวัตถุประสงค์ของการจัดการเรียนการสอนทักษะการอ่านภาษาไทยระดับสูงสำหรับผู้เรียนชาวต่างประเทศโดยวิธีการใช้ผังมโนภาพเพื่อให้ผู้เรียนชาวต่างประเทศสามารถอ่านจับใจความสำคัญของเรื่องได้โดยวิธีการใช้ผังมโนภาพ ผู้สอนอาจตั้งวัตถุประสงค์ของการเรียนการสอนไว้ดังนี้

- 1.1 เพื่อให้ผู้เรียนชาวต่างประเทศสามารถอ่านและเข้าใจเรื่องที่อ่านได้
- 1.2 เพื่อให้ผู้เรียนชาวต่างประเทศสามารถสรุปและจับใจความสำคัญของเรื่องที่อ่านได้
- 1.3 เพื่อให้ผู้เรียนชาวต่างประเทศโยงความสัมพันธ์ของเรื่องที่อ่านได้
- 1.4 เพื่อให้ผู้เรียนชาวต่างประเทศสามารถสร้างผังมโนภาพได้
- 1.5 เพื่อให้ผู้เรียนชาวต่างประเทศตอบคำถามเกี่ยวกับเรื่องที่อ่านได้

2. ชั้นเตรียมสื่อการเรียนการสอน สื่อเป็นเครื่องมือที่ช่วยถ่ายทอดความรู้จากผู้สอนไปสู่ผู้เรียน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการเรียนการสอน การจัดการเรียนการสอนทักษะการอ่านโดยวิธีการใช้ผังมโนภาพมีสื่อการเรียนการสอน ได้แก่

- 2.1 บัตรคำศัพท์ เป็นสื่อการเรียนการสอนสำหรับแนะนำคำศัพท์สำคัญในบทอ่าน
- 2.2 ใบงาน เป็นบทอ่านเนื้อเรื่องประเภทต่าง ๆ เช่น สารคดี เรื่องสั้น ข่าว ที่ผู้สอนเตรียมไว้ให้ผู้เรียนชาวต่างประเทศได้อ่าน
- 2.3 ผังมโนภาพแบบโครงร่าง เป็นผังมโนภาพที่ยังไม่สมบูรณ์ จะมีช่องว่างเว้นไว้ เพื่อให้ผู้เรียนชาวต่างประเทศอ่านเนื้อหาในใบงานแล้วนำใจความสำคัญของเรื่องที่อ่านมาเติมให้สมบูรณ์
- 2.4 ผังมโนภาพแบบสมบูรณ์ เป็นผังมโนภาพเฉลยคำตอบที่ถูกต้องของผังมโนภาพแบบโครงร่าง ที่ผู้สอนได้ให้ผู้เรียนชาวต่างประเทศเติมใจความสำคัญของเรื่อง

3. ชั้นกิจกรรมการเรียนการสอน ชั้นกิจกรรมการเรียนการสอนทักษะการอ่านโดยวิธีการใช้ผังมโนภาพแบ่งได้ 3 ขั้นตอนคือขั้นก่อนการอ่าน ขั้นการอ่าน และขั้นหลังการอ่าน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

3.1 ขั้นก่อนการอ่าน เป็นขั้นเกริ่นนำก่อนเข้าสู่บทเรียน หลังจากได้กำหนดวัตถุประสงค์ของการเรียนการสอน รวมทั้งจัดเตรียมสื่อการสอนเรียบร้อยแล้ว มีวิธีการจัดการเรียนการสอนทักษะการอ่านภาษาไทยโดยวิธีการใช้ผังมโนภาพขั้นก่อนการอ่านดังนี้

3.1.1 ผู้สอนนำเข้าสู่บทเรียนโดยวิธีการต่าง ๆ เช่น การใช้คำถามว่าใคร ทำอะไร ที่ไหน เมื่อไร อย่างไร เกี่ยวกับใบงานที่จะอ่านหรือใช้บัตรคำศัพท์กระตุ้นให้ผู้เรียนชาวต่างประเทศสนใจเนื้อหาที่อ่าน พร้อมป้อนคำถามที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่อ่านให้ตอบคำถาม

3.1.2 ผู้สอนอธิบายคำศัพท์สำคัญของใบงานที่อ่านให้ผู้เรียนชาวต่างประเทศทราบ ต่อจากนั้น

ผู้สอนและผู้เรียนชาวต่างประเทศช่วยกันเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของคำศัพท์ในเรื่อง เพื่อความเข้าใจในการอ่าน เนื้อเรื่องมากขึ้น

3.1.3 ผู้สอนแจกผังมโนภาพให้ผู้เรียนชาวต่างประเทศ เพื่อช่วยกันสร้างผังมโนภาพตาม รูปแบบที่กำหนดและจัดหมวดหมู่ของคำศัพท์หรือประโยคเพื่อโยงความสัมพันธ์ของหัวข้อใหญ่ไปยังหัวข้อย่อย ของเรื่องอย่างชัดเจน สมบูรณ์

3.1.4 ผู้สอนให้ผู้เรียนชาวต่างประเทศแบ่งกลุ่ม ๆ ละเท่า ๆ กัน เพื่ออ่านใบงานที่กำหนด แล้ว ผู้สอนให้ผู้เรียนชาวต่างประเทศแต่ละกลุ่มคาดเดาเนื้อเรื่องที่ควรนำมาเติมในผังมโนภาพ

3.1.5 สุดท้ายผู้สอนแจ้งวัตถุประสงค์การเรียนรู้และสรุปใจความสำคัญของเรื่องที่อ่าน

3.2 ขั้นการอ่าน ผู้เรียนชาวต่างประเทศอ่านเนื้อเรื่องด้วยตนเอง หลังจากนั้นผู้สอนให้ผู้เรียน ชาวต่างประเทศสร้างหรือปรับผังมโนภาพที่ทำในขั้นก่อนการอ่าน โดยนำข้อมูลที่ได้จากการอ่านเนื้อเรื่องมาเติม ลงในผังมโนภาพและปรับให้ตรงตามเนื้อเรื่อง

3.3 ขั้นหลังการอ่าน ผู้สอนให้ผู้เรียนชาวต่างประเทศนำเสนอผังมโนภาพของกลุ่มที่สร้างหรือปรับตาม ข้อมูลที่ได้จากการอ่าน ต่อจากนั้นผู้สอนให้ผู้เรียนชาวต่างประเทศตอบคำถามเกี่ยวกับความเข้าใจในการอ่าน สุดท้ายผู้สอนให้ผู้เรียนชาวต่างประเทศปรับแก้และเพิ่มเติมข้อมูลในผังมโนภาพกลุ่มของตนเอง ตามที่ผู้สอน เสนอผังมโนภาพที่สมบูรณ์ให้ผู้เรียนชาวต่างประเทศตรวจสอบความถูกต้อง

4. ขั้นการวัดและประเมินผล เป็นขั้นตรวจสอบความเข้าใจของผู้เรียนหรือประเมินวิธีการสอนของผู้สอน ว่าทำให้เกิดผลสัมฤทธิ์ในการเรียนการสอนเพียงใด หรือประเด็นใดที่ต้องนำมาปรับปรุงแก้ไข เพื่อให้การเรียน การสอนประสพผลสำเร็จยิ่งขึ้น

สำหรับการจัดการเรียนการสอนทักษะการอ่านภาษาไทยระดับสูงสำหรับผู้เรียนชาวต่างประเทศโดย วิธีการใช้ผังมโนภาพ ผู้สอนมีวิธีการวัดและประเมินผลผู้เรียนชาวต่างประเทศได้ดังนี้

4.1 ประเมินผลการอ่านภาษาไทยจากผังมโนภาพที่ให้ผู้เรียนชาวต่างประเทศเติมข้อความลงใน ผังมโนภาพแบบโครงร่าง

4.2 ประเมินผลการอ่านภาษาไทยจากแบบทดสอบท้ายเรื่องถูกร้อยละ 60

4.3 ประเมินผลการอ่านจากแบบบันทึกการเรียนรู้ของผู้เรียนชาวต่างประเทศที่เขียนสะท้อนตนเอง เกี่ยวกับกระบวนการอ่านโดยใช้ผังมโนภาพ

ตัวอย่างการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ผังมโนภาพในการสอนอ่านสารคดีสั้น

เวลาเรียน 3 คาบ

วัตถุประสงค์การเรียนรู้

1. เพื่อให้ผู้เรียนชาวต่างประเทศมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการอ่านสารคดีสั้น
2. เพื่อให้ผู้เรียนชาวต่างประเทศสามารถสรุปและจับใจความสำคัญของเรื่องที่อ่านได้
3. เพื่อให้ผู้เรียนชาวต่างประเทศโยงความสัมพันธ์ของเรื่องได้
4. เพื่อให้ผู้เรียนชาวต่างประเทศตอบคำถามเกี่ยวกับเรื่องที่อ่านได้

สื่อการเรียนการสอน

1. บัตรคำศัพท์
2. ใบงานเรื่อง “วิถีชีวิตคนไทย”
3. ผังมโนภาพแบบโครงร่าง
4. ผังมโนภาพแบบสมบูรณ

กิจกรรมการเรียนการสอน

ขั้นก่อนการอ่าน

1. ผู้สอนนำเข้าสู่บทเรียน โดยใช้คำถามเกี่ยวกับสมาชิกในครอบครัว เช่น สมาชิกในครอบครัวมีใครบ้าง สมาชิกในครอบครัวแต่ละคนมีหน้าที่อย่างไร

2. ผู้สอนอธิบายคำศัพท์สำคัญ
3. ผู้สอนกับผู้เรียนช่วยกันโยงความสัมพันธ์ของคำศัพท์
4. ผู้สอนให้ผู้เรียนชาวต่างประเทศแบ่งกลุ่ม กลุ่มละเท่า ๆ กัน
5. ผู้สอนแจกใบงานผังมโนภาพเรื่อง “วิถีชีวิตคนไทย” แล้วให้ผู้เรียนชาวต่างประเทศแต่ละกลุ่มคาดเดา

ข้อมูลที่ควรนำมาเติมลงในผังมโนภาพ

6. ผู้สอนอธิบายวัตถุประสงค์การเรียนรู้และสรุปใจความสำคัญของเรื่องที่อ่าน

ขั้นการอ่าน

7. ผู้เรียนชาวต่างประเทศอ่านเนื้อเรื่องด้วยตนเอง
8. ผู้สอนให้ผู้เรียนชาวต่างประเทศสร้างหรือปรับผังมโนภาพที่ทำในขั้นก่อนการอ่าน โดยนำข้อมูลที่ได้จากการอ่านเนื้อเรื่องมาเติมลงในผังมโนภาพและปรับให้ตรงตามเนื้อเรื่อง

ขั้นหลังการอ่าน

9. ผู้สอนให้ผู้เรียนชาวต่างประเทศนำเสนอผังมโนภาพของกลุ่มที่สร้างหรือปรับตามข้อมูลที่ได้จากการอ่าน
10. ผู้สอนให้ผู้เรียนชาวต่างประเทศตอบคำถามเกี่ยวกับความเข้าใจในการอ่าน
11. ผู้สอนให้ผู้เรียนชาวต่างประเทศปรับแก้และเพิ่มเติมข้อมูลในผังมโนภาพกลุ่มของตนเอง
12. ผู้สอนเสนอผังมโนภาพที่สมบูรณให้ผู้เรียนชาวต่างประเทศตรวจสอบความถูกต้อง

การประเมินผล

1. ประเมินผลจากการสร้างผังมโนภาพแบบโครงร่างถูกต้อง
2. ประเมินผลจากการทำแบบทดสอบท้ายเรื่องถูกร้อยละ 60
3. ประเมินผลจากแบบบันทึกการเรียนรู้ให้ผู้เรียนชาวต่างประเทศเขียนสะท้อนตนเองเกี่ยวกับกระบวนการอ่านโดยใช้ผังมโนภาพ

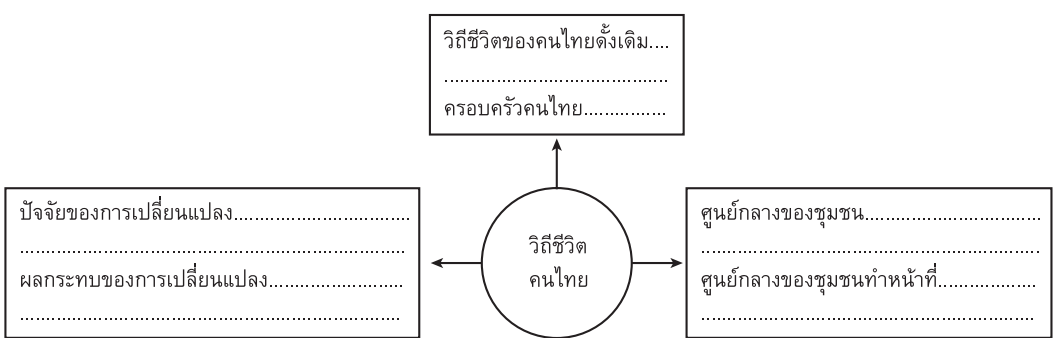
ใบงานเรื่อง “วิถีชีวิตคนไทย”

วิถีชีวิตดั้งเดิมของคนไทยคือการเป็นสังคมเกษตรกรรมที่ทุกคนอาศัยอยู่รวมกันเป็นชุมชน ครอบครัวของคนไทยสมัยก่อนเป็นครอบครัวขยาย ที่มีคนหลายรุ่นอาศัยอยู่รวมกันคือรุ่นปู่ย่าตายาย รุ่นพ่อแม่ รุ่นลูก และรุ่นหลาน รวมทั้งมีญาติพี่น้องอาศัยอยู่ใกล้ชิดกัน ศูนย์กลางของชุมชนคือวัดหรือผู้ใหญ่ในชุมชน เช่น พระ ผู้ใหญ่บ้าน ผู้เฒ่าผู้แก่ที่ได้รับการนับถือและเป็นผู้ตัดสินความขัดแย้งในชุมชน

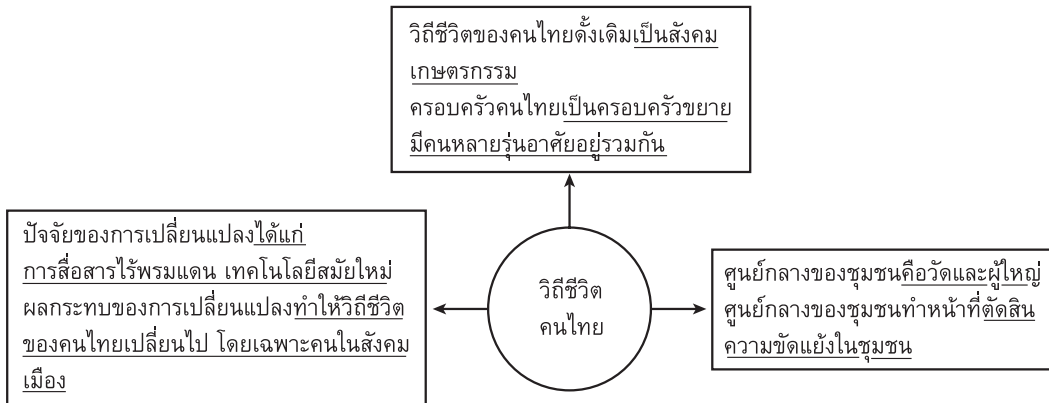
เมื่อเวลาผ่านไป สังคมไทยมีการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงอันเนื่องมาจากปัจจัยต่าง ๆ เช่น การสื่อสาร ไร้พรมแดน เทคโนโลยีสมัยใหม่ สิ่งเหล่านี้มีผลให้วิถีชีวิตของคนไทยสมัยปัจจุบันแตกต่างจากวิถีชีวิตของคนไทยในอดีต โดยเฉพาะในสังคมเมือง กล่าวคือ ครอบครัวคนไทยในสังคมเมืองเปลี่ยนเป็นครอบครัวเดี่ยวประกอบด้วย พ่อ แม่ และลูกเท่านั้น

การสื่อสารในสังคมเมืองมีความทันสมัย เช่น มีการติดต่อกันทางอินเทอร์เน็ต มีการคมนาคมที่สะดวกสบาย เช่น มีรถไฟใต้ดิน รถไฟฟ้า ที่ช่วยย่นระยะเวลาการเดินทาง เนื่องจากรถติดได้อย่างดี

อ่านเรื่อง “วิถีชีวิตคนไทย” ข้างต้นและเติมผังมโนภาพข้างล่างให้สมบูรณ์

ผังมโนภาพแบบโครงร่างเรื่อง “วิถีชีวิตคนไทย”

ผังมโนภาพแบบสมบูรณเรื่อง “วิถีชีวิตคนไทย”

จงอ่านสารคดีสั้นเรื่อง “วิถีชีวิตคนไทย” แล้วตอบคำถามต่อไปนี้

1. วิถีชีวิตดั้งเดิมของคนไทยเป็นอย่างไร

2. ครอบครัวของคนไทยสมัยก่อนเป็นครอบครัวแบบใด

3. ศูนย์กลางของชุมชนไทยสมัยก่อนคืออะไร

4. ปัจจุบันครอบครัวของคนไทยเป็นอย่างไร

5. ทำไมครอบครัวคนไทยปัจจุบันจึงเปลี่ยนไปจากอดีต

บทสรุป

การอ่านเป็นทักษะการใช้ภาษาที่สำคัญทักษะหนึ่งในการในชีวิตประจำวัน เพราะในโลกยุคการสื่อสาร ไร้พรมแดนทักษะการอ่านจะช่วยให้ผู้เรียนชาวต่างประเทศเรียนรู้เรื่องราวต่าง ๆ เพื่อการรับรู้ข่าวสาร เพื่อค้นหาคำตอบในสิ่งที่ต้องการ เพื่อการศึกษาในระดับสูง เพื่อความบันเทิง หรือเพื่อการจรรโลงจิตใจได้อย่างไม่มีขอบเขตจำกัด

อย่างไรก็ตามทักษะการอ่านเป็นทักษะที่ยากสำหรับผู้เรียนชาวต่างประเทศ ทั้งนี้เพราะผู้เรียนชาวต่างประเทศต้องเข้าใจความหมายของคำศัพท์และรูปประโยค จึงจะอ่านจับใจความของเรื่องได้

ดังนั้นการจัดการเรียนการสอนทักษะการอ่านภาษาไทยระดับสูงสำหรับผู้เรียนชาวต่างประเทศโดยวิธีการใช้ ผังมโนภาพเป็นวิธีการเรียนการสอนรูปแบบหนึ่ง ที่ช่วยให้ผู้เรียนชาวต่างประเทศสามารถอ่านเรื่องได้อย่างเข้าใจ เพราะการใช้ผังมโนภาพช่วยให้ผู้เรียนชาวต่างประเทศเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของเรื่องทีอ่านอย่างเป็นระบบยิ่งขึ้น นอกจากนี้การใช้ผังมโนภาพยังสามารถนำมาใช้กับผู้เรียนชาวต่างประเทศทั้งระดับต้นและระดับกลางสูงได้ด้วย

บรรณานุกรม

- กิตติคุณ ม่วงทา. (2556). **แบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความเพื่อเสริมความรู้วงศัพท์ภาษาไทยโดยใช้บทความสั้นสำหรับนักเรียนต่างชาติ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนประชาคมนานาชาติ**. สารนิพนธ์ ศศ.ม. (การสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). **หนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน ภาษาไทย หลักภาษาและการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: สกสค. ลาดพร้าว.
- จूरี่รัตน์ นิจจำปา. (2555). **การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านการอ่านภาษาไทย โดยใช้แผนการสอนสำหรับผู้เรียนชาวพม่า ระดับ 2 โรงเรียนสอนภาษาไทยให้แรงงานชาวพม่า เขตราชเทวี**. กรุงเทพฯ. สารนิพนธ์ ศศ.ม. (การสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ทิตินา แชมมณี. (2552). **รูปแบบการเรียนการสอน : ทางเลือกที่หลากหลาย**. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- _____. (2554). **ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ**. พิมพ์ครั้งที่ 14. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พรรรัตน์ ธีระนันท์. (2554). **แบบฝึกการอ่านจับใจความภาษาไทยสำหรับนักเรียนระดับชั้น 8 โรงเรียนนานาชาติ เซนต์สตีเฟนส์**. สารนิพนธ์ ศศ.ม. (การสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พกาศรี เย็นบุตร. (2542). **การอ่าน**. กรุงเทพฯ: ภาควิชาภาษาไทยและภาษาตะวันออก คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วรารัตน์ ขอเซวี. (2556). **แบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความจากนิทานสุภาษิตไทยสำหรับชาวต่างชาติ**. สารนิพนธ์ ศศ.ม. (การสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ศักดิ์สิริ มีสมสืบ. (2531). “จม” ใน **มือนั้นสีขาว**. หน้า 35. กรุงเทพฯ: รุ่งแสงการพิมพ์.
- สุนิชา ผุดผ่อง. (2547). **การใช้เทคนิคผังมโนภาพความหมายเพื่อพัฒนาความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษของผู้เรียนชาวต่างประเทศระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง: สถาบันเทคโนโลยีราชมงคลวิทยาเขตพันธุมการพระนคร**. สารนิพนธ์ ศศ.ม. (การสอนภาษาอังกฤษในฐานะภาษาต่างประเทศ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สุมิตรา อังวัฒนกุล. (2540). **วิธีสอนภาษาอังกฤษ**. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมุทร เชื้อเชาวนิช. (2549). **เทคนิคการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ**. พิมพ์ครั้งที่ 11. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สุภัทรา อักษรานุเคราะห์. (2532). **การสอนทักษะทางภาษาและวัฒนธรรม**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.